

Saksframlegg

Arkivsaksnr : 19/00691-56

Saksbehandler: Harald Velsand Ledelse

Valg 2021 – fem krav til bedre inntekter i norsk landbruk

Forslag til vedtak

Styrets innstilling til årsmøtet:

Fem krav til neste regjering for bedre inntekter i norsk landbruk

1. **Inntekt på nivå med andre**

Inntektsmuligheter og sosiale vilkår for bonden må komme opp på nivå med det øvrige samfunn. Rekruttering til bondeyrket må sikres gjennom bedre rammebetingelser.

Gjennom jordbruksoppkjørene må det legges til rette for at jordbruket skal sikres en årlig kronemessig utvikling som ligger betydelig høyere enn lønnsutviklingen ellers i samfunnet for å komme opp på samme inntektsnivå.

Etterslepet må fylles gjennom en forpliktende opptrappingsplan for tetting av inntektsgapet i løpet av stortingsperioden.

Inntektsmuligheter både på små og store gårdsbruk må bedres betydelig, slik at vi sikrer lønnsom produksjon over hele landet.

Bonden må kunne hente ut sin andel av produktivitetsveksten i bedre økonomi.

Det felles tallgrunnlaget for jordbruksoppkjøret må i større grad fange opp de økonomiske forholdene knyttet til næringsutøvere i jordbruket.

2. **Økte investeringsmidler**

Det er stort behov for fornying av driftsapparatet. Spesielt overgangen fra båsfjøs til løsdrift krever ekstraordinære investeringsmidler. Investeringene må ta utgangspunkt i gårdens samlede ressurser, og ikke betinge kapasitetsøkning. Norsk landbruk trenger en flerårig investeringspakke for å møte behovet.

3. **Et bedret importvern**

Et velfungerende importvern er en bærebjelke for norsk landbruk. Det er vesentlig for å sikre matproduksjon i alle deler av landet, og for å ivareta sjølforsyning og nasjonal matvareberedskap.

Handlingsrommet for importvernet må utnyttes fullt ut, blant annet gjennom mer fleksibel bruk av krone- eller prosenttoll.

Det må ikke gis økte konsesjoner i eksisterende og nye frihandelsavtaler eller innenfor WTO.

4. **Matprodusenten må sikres sin rettmessige andel av verdikjeden for mat**

Stadig sterkere kjedemakt med færre aktører, vertikal integrasjon og egne merkevarer (emv) er en stor utfordring for inntektsmulighetene til norske bønder. Vi krever sterkere reguleringer som sikrer langt bedre maktbalanse i verdikjeden for mat- og drikke.

5. **Støtte til klimatiltak**

Klimagassutslippene fra landbruket skal reduseres, men klimatiltak må ikke hindre matproduksjon som utnytter våre naturgitte forutsetninger. Utslippskutt gjennom

forbedret matproduksjon og reduserte klimagassutslipp per enhet er en hovedstrategi for klimaarbeidet i jordbruket. Klimaavtalen mellom jordbruket og regjeringa må legges til grunn for videre arbeid.

Som andre næringsutøvere trenger bøndene betydelig økonomisk støtte til å gjennomføre klimatiltak, både gjennom jordbruksoppgjøret og andre støtteordninger. Det må etableres en egen tiltakspakke for grønn landbruksteknologi, som inkluderer en klimafondsordning for bonden.

Saksutredning

Inntekt høyere på dagsorden

Gjennom årets jordbruksoppgjør, landbrukets krav, brudd og #Bondeopprør er landbrukspolitikken satt høyt på dagsorden. På bakgrunn av dette inviteres årsmøtet i Norges Bondelag til å konkretisere ytterligere kravet om forbedringer i inntektsmulighetene i jordbruket i kommende Stortingsperiode.

Behov for et kraftig inntektsløft ble tydelig prioritert av representantskapet i Norges Bondelag og lå som en hovedføring i kravet. Da det ble brudd i årets jordbruksforhandlinger, var behovet for inntektsøkninger et hovedbudskap som kom tydelig fram gjennom kraftfulle aksjoner og markeringer i regi av Norges Bondelag. Bevisstheten om bondens lave inntektsnivå hos folk flest har økt gjennom våren 2021.

Det breie grunnlaget for politikken er lagt gjennom Bondelagets næringspolitiske program som ble vedtatt av årsmøtet i Norges Bondelag i 2020. Reaksjoner fra medlemmer og tillitsvalgte på krav, tilbud og brudd viser behov for å spisse Bondelagets inntektskamp og forsterke kravene til neste Stortinget og framtidig regjering. Forbedringer av grunnlagsmaterialet er en del av dette, se egen sak i årsmøtet.

Beredskap og matproduksjon over hele landet

Verdien av norsk matvareberedskap har blitt svært tydelig under Koronapandemien. Også andre kriser de siste åra har vist oss at åpne internasjonale markeder raskt kan bli mer lukket, med restriksjoner på flyten av varer og arbeidskraft. Dette utfordrer hele samfunnet, også landbruket. Det må derfor legges til grunn at Norge må benytte mest mulig av landets egne jordressurser til produksjon av mat og fôr.

Stortingsvalget 2021

Etter Stortingsvalget blir det dannet ny regjering, og regjeringserklæringa - som fastsettes ved regjeringdannelsen, blir førende for politikken Hvis flere partier inngår i ei regjering, fastsettes regjeringserklæringa etter forhandlinger. Utgangspunktet er da partiprogrammene.

Norges Bondelag har gitt innspill til alle partiprogrammene, basert på vårt næringspolitiske program og kjente standpunkter for øvrig. Innspillene er i varierende grad tatt hensyn til. Bondelaget er partipolitisk nøytral, men har gjennom utformingen av næringspolitisk program og vedtak i enkeltsaker tydelige standpunkt i landbrukspolitikken. Organisasjonen jobber for å få gjennomslag for dette.

Fram mot valget i september er det lagt planer for hvordan vi skal jobbe i hele organisasjonen for å få satt landbruk tydeligere på dagsorden i valgkampen. Det dreier seg om direkte kontakt med de ulike stortingskandidatene, ulike arrangement, deltakelse på Arendalsuka og å reise saker til debatt. Med oppmerksomheten rundt årets jordbruksoppgjør, er spørsmålet om bøndenes inntektsnivå nå mere aktuelt

En bærende tanke i Bondelagets næringspolitiske program er at framtidens matproduksjon må være bærekraftig og at produksjonen samtidig må være økonomisk bærekraftig helt ut på det

enkelte gårdsbruk. Økt norskandel er en gjennomgående målsetting. Samtidig trekker programmet opp politikken på en rekke politikkområder, som det vil bli jobbet med inn mot ei ny regjeringsplattform og gjennom programperioden. Dette tas ikke tas opp til videre drøfting her.